

[Økonomiministeren.]

samtidig er blevet stillet over for problemer inden for 3 vigtige områder af vores økonomiske politik: for det første det helt aktuelle spørgsmål om at sikre den fornødne valutalikviditet, for det andet udviklingen i den indre økonomi med tiltagende risiko for overefterspørgsel, for det tredje forholdene på obligationsmarkedet.

Det er klart, at der i mange henseender er en sammenhæng mellem de 3 spørgsmål. Alligevel må man nok sige, at det er noget af et tilfælde, at de er blevet aktuelle på samme tid. Valutakrisen var utvivlsomt kommet, selv om vi havde haft en lavere økonomisk aktivitet, og selv om vi havde ført en anden obligationspolitik. På samme måde ville problemerne på obligationsmarkedet have været aktuelle, selv om vi havde ført en strammere finanspolitik. Disse problemer har været til stede, som alle ved, gennem de sidste 3-4 år og kunne ikke længere skubbes til side.

Den afgørende sammenhæng mellem de 3 problemer består da også først og fremmest deri, at de løsninger, som vi skal nå frem til, må bæres af et helhedssyn, sådan at de forskellige foranstaltninger understøtter hinanden og samlet bidrager til en afbalanceret udvikling i økonomien som helhed.

Efter de sidste ugers hændelser tror jeg, at der er en dybere forståelse end før af det centrale indhold i et sådant helhedssyn. Valutakrisen har med voldsom styrke understreget den betydning, som vores valuta-beholdning og stillingen på betalingsbalancen har for den økonomiske udvikling her i landet. Det burde stå klart for enhver, at en høj beskæftigelsesgrad og en tilfredsstillende økonomisk vækst når som helst kan blive truet, hvis der ikke er en rimelig balance i vores udenrigsøkonomi.

Jeg vil gerne understrege, at det ikke bare er et spørgsmål om at sikre en passende valutareserve. Vi kan jo ikke så lidt som de fleste andre lande sikre os mod enhver international valutakrise, der måtte opstå som følge af spekulative kapitalbevægelser. Det problem bør løses først og fremmest ved en stadig udbygning af det internationale betalingssystem. Men det, vi kan, er gennem vor indre politik at stræbe efter at nå en varig bedring af betalingsbalancen,

sådan at vi ikke går ind i fremtidige kritiske situationer, som sikkert vil være uundgåelige, med et stort underskud på den løbende balance og med en stor kortfristet gæld til udlandet, der hurtigt kan tappe reserveerne, som vi har set det i de sidste uger.

Jeg skal efter disse almindelige bemærkninger vende mig til de 3 hovedspørgsmål og først de aktuelle valutaproblemer.

Om baggrunden for den øjeblikkelige valutakrise må det vist være nok at fremhæve, at det meget store valutatab på 2 milliarder kr. siden årsskiftet i hovedsagen skyldes udefra kommende begivenheder, som Danmark ingen indflydelse har på. Dels har den kraftige stramning af det internationale penge- og kapitalmarked med et ekstraordinært højt renteniveau bevirket en omlægning fra udenlandske til indenlandske kreditter og lån, hvad der i en situation, hvor der er underskud på den løbende betalingsbalance, naturnødvendigt må føre til, at der tapes valuta. Dels har den uro, vi på ny har haft om en række vigtige vesteuropæiske landes valutakurser, ført til forskydninger i eksportørernes og importørernes betalingsmønster. Med den store udenrigshandel, vi har, og med den frie adgang til at foretage betalinger i forbindelse med varehandelen, kan ændringer i betalingsmønsteret ikke undgå at give sig udslag i valutaudviklingen.

De stærke internationale kapitalbevægelser under valutakrisen har ikke blot påvirket valutaudviklingen her i landet, men har kunnet mærkes i snart sagt alle vesteuropæiske lande. Det er derfor nærliggende at stille det spørgsmål, hvorfor krisen denne gang synes at have ramt Danmark særlig hårdt. For mig er der ingen tvivl om, at forklaringen først og fremmest må søges i den danske valutapolitik, som den har været gennem en længere årrække. Vi har i snart en lang periode haft store underskud på den løbende betalingsbalance og har derfor måttet have en stor gældsættelse — og denne gæld har i væsentlig grad været af kortfristet karakter — over for udlandet. Samtidig har vi kørt med små valutareserver, sammenlignet både med det løbende underskud på balancen og med den kortfristede gæld til udlandet, vi har fået.

Faktisk har vi gennem det meste af 1960erne levet med risikoen for, at der